

BREXIT

Affärsjuridiska konsekvenser

En juridisk analys av hur svenska företag exponerade gentemot Storbritannien kan påverkas av Brexit

Brexit – affärsjuridiska konsekvenser

Den 23 juni 2016 röstade Storbritannien för att lämna den Europeiska Unionen. Det brittiska beslutet att lämna EU ledde omedelbart efter folkomröstningen till osäkerhet, spekulationer och en rad frågor kring vad resultatet skulle utmynna i. Efter att den brittiska regeringen lämnat in landets utträdesansökan den 29 mars 2017 påbörjades dock den formella utträdesprocessen och Storbritanniens beslut att lämna EU tycks stå fast. Svenska företag med någon form av exponering gentemot Storbritannien, liksom brittiska företag exponerade mot Europa och Sverige, kommer att påverkas av Brexit. För att hantera de förändringar som det brittiska utträdet medför är det nödvändigt för företag att analysera hur Storbritanniens utträde ur EU kan påverka den egna verksamheten. Genom ökad förståelse blir det möjligt att beakta de risker och ta tillvara på de möjligheter som följer med utträdet.

Som en del i Vinges arbete med de frågor som Brexit medför har vi därför satt samman en översiktlig utredning av hur Storbritanniens utträde kan komma att påverka svenska företag och utländska företag i Sverige. Vi berättar kortfattat om utträdesprocessen, vilka företag som kan påverkas av Brexit och vad för åtgärder som ett företag bör vidta redan i detta skede då Storbritannien ännu inte lämnat EU. Vi går också igenom ett antal rättsområden som kan påverkas av Brexit för att på så sätt exemplifiera de förändringar som ett företag kan komma att behöva ta hänsyn till och planera inför. Syftet med utredningen är att underlätta för företag som önskar skapa sig en bättre uppfattning om vad det brittiska utträdet innebär. Avsikten är att den därmed kan fungera som ett första steg i den riskanalys som företag måste företa för att kunna ta tillvara på möjligheter och minimera risker som Brexit medför.

Erik Lagerlöf

*Adjungerad professor och senior associate, Advokatfirman Vinge
erik.lagerlof@vinge.se / 010 614 31 66*

Innehållsförteckning

1. UTTRÄDESPROCESSEN	4
1.1 UTTRÄDESAVTAL	4
1.2 FRAMTIDA HANDELSRELATIONER	4
1.3 EN KOMPLICERAD PROCESS – RISKER	4
2. BREXIT INNEBÄR ENORMA FÖRÄNDRINGAR – VILKA FÖRETAG DRABBAS?	4
3. RISKANALYS – VILKA ÅTGÄRDER BÖR FÖRETAG VIDTA I NULÄGET?	5
4. ARBETS RÄTT	6
5. AVTAL	7
6. DATAHANTERING	7
7. FINANSIELLA TJÄNSTER OCH FÖRSÄKRING	9
8. FÖRETAGSÖVERLÅTELSE	10
9. HANDEL (EXPORT/IMPORT)	10
10. IMMATERIELLA RÄTTIGHETER	11
11. KONKURRENSRÄTT	12
12. LIFE SCIENCES	13
13. MILJÖRÄTT	14
14. OFFENTLIG UPPHANDLING	14
15. PROCESSFÖRING	15
16. SKATTERÄTT	15
17. STATSSTÖD	17
18. TELEKOM	17

1 Utträdesprocessen

1.1 UTTRÄDESAVTAL

I och med att Storbritannien lämnade in sin formella ansökan om att lämna EU den 29 mars 2017 påbörjades också den utträdesprocess som är reglerad i artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen ("FEU"). Denna utträdesprocess är främst ämnad att hantera på vilka villkor som Storbritannien ska lämna EU och hit hör exempelvis den räkning som Storbritannien ska betala innan utträdet, hur EU-medborgare i Storbritannien och briter i EU ska behandlas efter Brexit och hur gränsen mellan Nordirland och Irland ska hanteras. Enligt artikel 50 FEU kommer EU-fördragen, och därmed alla EU:s lagar och regler, att upphöra att gälla två år efter det att ansökan om utträde lämnats in. Det innebär att Storbritannien kommer att stå utanför EU den 1 april 2019, oavsett om parterna har lyckats komma överens om ett utträdesavtal eller inte. Det ska dock understrykas att EU har meddelat att ett utträdesavtal måste vara färdigförhandlat redan i oktober 2018 för att den interna process som krävs inom EU för att godkänna ett sådant avtal ska hinnas med (se vidare nedan angående den processen). Den tvååriga utträdesprocessen kan förlängas, men det förutsätter att alla medlemsstater är överens om att så ska ske. För närvarande tycks detta inte vara ett reellt alternativ, Storbritannien fortsätter att vara tydliga med att de kommer att lämna EU i slutet av mars 2019.

Även om utträdesförhandlingar har inletts och parterna nu diskuterar utträdesvillkoren är det viktigt att understryka att Storbritannien ännu inte lämnat EU och att landet fortsätter vara en medlemsstat fram till dess att utträdet sker. Det innebär i sin tur att Storbritanniens rättigheter och skyldigheter enligt EU-fördragen fortsätter att gälla tills dess Brexit faktiskt inträffar. De EU-rättsliga lagar och regler som företag idag måste anpassa sig efter i förhållande till Storbritannien och brittiska medborgare gäller således fram tills landet lämnat EU.

1.2 Framtida handelsrelationer

Utträdesprocessen kommer att vara omfattande och måste hantera många olika aspekter mellan parterna. Det är dock viktigt att notera att artikel 50 FEU inte utgör någon grund för ett framtida handelsavtal. Det innebär inte att utträdesavtalet inte kommer att ta hänsyn till framtida aspekter av förhållandet mellan Storbritannien och EU, men det betyder att de framtida handelsrelationerna parterna emellan inte kommer att klarläggas i det avtal som förhandlas på basis av artikel 50 FEU. Detta innebär i sin tur att det kommer att krävas åtminstone ett ytterligare avtal utöver det utträdesavtal som nu förhandlas mellan EU och Storbritannien. Detta andra avtal kommer att baseras på artikel 218 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ("FEUF") och det är detta avtal som kommer att fokusera på framtida relationer. Avtalet kommer att slutas med Storbritannien först efter det att landet

lämnat EU. Utifrån ett juridiskt perspektiv skulle ett utträdesavtal och ett avtal om framtida relationer kunna förhandlas parallellt och dessa avtal skulle således kunna slutas i takt följd, men EU har signalerat att utträdet kommer att behandlas först och att framtida relationer först därefter kommer att tas itu med.

Storbritannien har aviserat att de önskar ett mycket omfattande handelsavtal med EU. Denna typ av avtal tar generellt sett lång tid att förhandla, det är inte ovanligt att tidsperspektivet handlar om 5-10 år. Det finns de som anser att ett avtal mellan EU och Storbritannien skulle kunna ta betydligt kortare tid att få till stånd eftersom en stor del av det regelverk som parterna har att komma överens om redan finns på plats. Andra hävdar att eftersom det handelsavtal det rör sig om innebär att parterna kommer att växa ifrån varandra, snarare än att komma närmare varandra, finns det stor risk att processen blir svår. Många bedömare anser att ett framtida handelsavtal inte kommer att vara färdigförhandlat innan 1 april 2019 och att det kommer ta betydligt längre tid än så att få till stånd ett sådant avtal.

1.3 EN KOMPLICERAD PROCESS – RISKER

Det är viktigt att understryka att utöver de många svåra frågor som måste hanteras och som parterna måste komma överens om så kommer också processen som sådan, med de många aktörer som är inblandade, att innebära osäkerhet, att tidsperspektiven förlängs eller till och med att framförhandlade avtal senare måste förhandlas om för att de exempelvis strider mot de fördrag som utgör kärnan i EU. Utträdesprocessen och förhandlingarna om ett framtida handelsavtal är således komplicerade processer. Det finns en mängd risker att ta hänsyn till och som måste beaktas. Förhandlingarna gällande utträdesavtal och handelsavtal kan stranda vilket skulle kunna innebära att något avtal inte sluts, att det dröjer innan avtalen kan slutas eller att de sluts först efter en period av kaos och oordning där något avtal som reglerar förhållandet mellan Storbritannien och EU inte finns på plats. I och med att ett utträdesavtal bedöms kunna tas fram betydligt snabbare än ett avtal som ska reglera framtida handelsrelationer är det dessutom sannolikt att det krävs någon form av avtal som reglerar perioden mellan det att utträdesavtalet sluts och då det framtida handelsavtalet blir färdigt. Men ett avtal som ska överbrygga denna period tillkommer inte automatiskt, det är istället ytterligare ett avtal som parterna måste förhandla fram och komma överens om. Detta innebär i sin tur vidare risker, ytterligare scenarior att ta hänsyn till och fler regler att hantera.

2 Brexit innebär förändringar – vilka företag påverkas?

EU-rätten är idag ytterst bred och relevant i näst intill alla de rättsområden som företag idag kommer i kontakt med. EU-rätten kan inte ses som ett isolerat system där vissa

direktiv eller förordningar från Bryssel under vissa begränsade omständigheter måste beaktas vid sidan om svensk eller för den delen engelsk rätt. EU-rätten innefattar ett helt rättssystem med en konstitution och grundläggande rättsprinciper som tillsammans med de lagar som stiftas av EU ständigt måste beaktas för att förstå de spelregler som ett företag måste rätta sig efter. Exempelvis kan EU:s grundläggande principer om fri rörlighet och icke-diskriminering komma att ges uttryck i hela EU-rätten på olika sätt, oavsett om det finns en specifik förordning eller ett visst direktiv antaget gällande det aktuella området. Att EU-rätten representerar ett rättssystem i sig, och inte bara enskilda regler som kan beaktas isolerade från systemet i övrigt, är av avgörande betydelse för att förstå hur viktiga och djuplodande de EU-rättsliga reglerna faktiskt är. Det är också i detta perspektiv som vidden av Brexit måste ses.

EU-rättens breda genomslagskraft innebär att alla svenska företag som idag på något vis är exponerade gentemot Storbritannien kommer att beröras av det brittiska utträdet ur EU. Bland de företag som påverkas av Brexit återfinns exempelvis följande:

- Företag som på något vis är etablerade i Storbritannien, inklusive dotterbolag, och agenter.
- Företag som importerar/exporterar varor eller tjänster till och från Storbritannien.

- Företag som har kunder eller samarbetspartners i Storbritannien.
- Företag i Sverige som har anställda från Storbritannien.
- Företag som har leverantörer, inklusive underleverantörer, etablerade i Storbritannien.
- Företag som är inblandade i företagsförvärv där någon del av det objekt som ska förvärfvas återfinns i Storbritannien.
- Företag som får någon form av finansiering från Storbritannien.
- Företag som flyttar tillgångar till och från Storbritannien.

3 Riskanalys – vilka åtgärder bör företag vidta i nuläget?

Hur förhållandet mellan EU och Storbritannien kommer att se ut efter att landet lämnat gemenskapen är i nuläget inte möjligt att förutse. Samtidigt är det planerade brittiska utträdet nära förestående och företag som är exponerade gentemot Storbritannien bör därför redan nu beakta och planera inför Brexit. Det finns ett antal åtgärder som företag i detta läge kan vidta för att minimera risker och ta tillvara på möjligheter som uppstår i och med Storbritanniens utträde. Dessa inkluderar följande:

- Analysera exponering gentemot Storbritannien. På vilket sätt är företagets verksamhet beroende av Storbritannien eller av briter som är anställda i företaget?

- Identifiera och analysera vilka delar av EU-rätten som på något vis påverkar exponeringen gentemot Storbritannien. Ett företag som exporterar eller importerar varor till eller från Storbritannien bör exempelvis klargöra vilka delar av EU-rätten som berör tullar, regulatoriska krav gällande de varor som importeras/exportas, immaterialrättsliga rättigheter avseende de aktuella varorna, betalning av moms osv.
- Framföra företagets inställning och prioriteringar avseende framtida avtal mellan EU och Storbritannien till den svenska regeringen och till EU. Det är viktigt att företag gör sina röster hörda för att de avtal som ska förhandlas fram ska bli så fördelaktiga som möjligt. Dagens regelsystem kommer att förändras, hur vill företaget att det ska se ut framöver? Mindre företag som saknar resurser att utöva denna påtryckning på egen hand kan gå samman i exempelvis intresseorganisationer för att framföra sin åsikt på lämpligt sätt.
- Beakta hur pågående och framtida investeringar bör hantearas i ljuset av den rådande osäkerheten och i förhållande till de regler som kan ändras i och med Storbritanniens utträde.
- Analysera om och hur den verksamhet som är exponerad gentemot Storbritannien bör omvärderas i och med Storbritanniens utträde. Är det redan i detta skede aktuellt att byta underleverantör eller ska tillgångar flyttas till någon annan medlemsstat?
- Analysera hur de avtal som företaget ingått med brittiska företag påverkas av Brexit. Måste delar av dessa avtal förhandlas om då de regler som följer av EU-rätten kan komma att påverkas? Hur ser parterna på lagval om engelsk rätt och engelska domstolar?

4 Arbetsrätt

Arbetsrätten är i högsta grad präglad av EU-rätten och kommer troligtvis att i stor utsträckning påverkas av Brexit. Den fria rörligheten av arbetstagare är en av EU:s grundpelare och har en stor inverkan på möjligheten för individer att flytta inom EU. Därmed påverkas också möjligheten för svenska företagare att sända ut lämplig arbetskraft till eller anställa i Storbritannien och brittiska medborgares möjlighet att ta anställning i ett företag i Sverige. Utöver den grundläggande regeln om fri rörlighet i EU:s fördrag, vilken i sig kan få stor betydelse i en rad olika avseenden, finns även andra fördragsbestämmelser och ett stort antal EU-rättsakter som är aktuella på arbetsrättsområdet. Tre exempel har valts ut för att illustrera EU-rättens påverkan på arbetsrätten och därmed de konsekvenser som Brexit kan få.

1. Ett viktigt direktiv är Direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. Detta direktiv stadgar att unionsmedborgare ska ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstat längre

än 3 månader om unionsmedborgaren är anställd eller är egenföretagare. Rätten omfattar dessutom även unionsmedborgarens familjemedlemmar. En unionsmedborgare som uppehållit sig i en annan medlemsstat än sin hemstat under en fortlöpande period av 5 år har därtill rätt till permanent uppehållsrätt. Direktivet har en stor inverkan på möjligheten för individer att flytta inom EU och därmed också möjligheten för svenska företagare att sända ut lämplig arbetskraft till eller anställa i Storbritannien och brittiska medborgares möjlighet att ta anställning i ett företag i Sverige.

2. Direktivet om arbetsstagar skydd vid verksamhetsöverlåtelse (2001/23/EU) tillämpas när ett företag eller en verksamhet i företaget, eller en del av ett företag eller en verksamhet överläts till ett annat företag. Huvudregeln i direktivet innebär att det överlåtande företagets rättigheter och skyldigheter som följer av anställningsavtal som detta ingått ska övergå till det förvärvande företaget. Dessa rättigheter och skyldigheter omfattar även de som återfinns i kollektivavtal. Att arbetstagaren genom direktivet ges ett vidsträckt skydd när denne omfattas av en verksamhetsöverlåtelse illustreras vidare väl av EU-domstolens dom i målet *Scattolon* (C-108/10). Omständigheterna i målet var sådana att en anställd hos det verksamhetsöverlåtande företaget hade ett kollektivavtal som innebar att anställningstidens längd påverkade den anställdes lön. Kollektivavtalet hade dock upphört att gälla när verksamhetsöverlåtelsen ägde rum. Genom en ändamålstolkning av direktivet kunde EU-domstolen trots detta komma fram till att den nya arbetsgivaren var tvungen att beakta den anställdes anställningstid hos den gamla arbetsgivaren när den anställdes lön skulle bestämmas.
3. Principen om att diskriminering inte tillåts är en fundamental del av EU-rätten. Ramverksdirektivet om icke-diskriminering (2000/78/EG) är ett exempel på hur denna princip getts vidare uttryck. I detta direktiv stadgas förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av religion, funktionshinder, ålder och sexuell läggning och det tillämpas exempelvis på villkor för tillträde till anställning och på anställningsvillkor. Likabehandlingsprincipen innebär att varken direkt- eller indirekt diskriminering får förekomma. Distinktionen är viktig eftersom indirekt diskriminering, men inte direkt, kan rättfärdigas i vissa fall. Avseende diskriminering är även direktiv 2006/54/EG om genomförandet av principen om lika möjligheter och likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet aktuellt. Direktivet tillämpades exempelvis av EU-domstolen i målet *Tele Danmark* (C-109/00) där domstolen framhöll att uppsägning av en arbetstagare på grund av hennes graviditet utgör direkt diskriminering på grund av kön, oavsett karaktären och omfattningen av de ekonomiska nackdelar som arbetsgivaren drabbas av genom frånvaron som följer av graviditeten.

Eventuella inskränkningar i möjligheten för arbetstagare från andra länder inom EU att bosätta sig i och arbeta i Storbritannien kan medföra stora komplikationer för svenska företag som exempelvis har utstationerade arbetstagare eller som anställer kvalificerad arbetskraft i Storbritannien från andra EU-länder. På motsvarande vis kan komplikationer uppstå för företag i Sverige som anställer eller önskar anställa brittiska medborgare för vilka EU:s regler om fri rörlighet kan förändras.

5 Avtal

Avtalsrätten som sådan är i huvudsak reglerad av medlemsstaterna själva och svenska regler bestämmer således exempelvis när ett avtal har ingåtts eller när det finns möjlighet att häva ett avtal. Det finns dock vissa områden inom avtalsrätten där EU-reglering har betydande påverkan. Ett tydligt sådant exempel är hur konsumenträttslig lagstiftning från EU påverkar avtalsrätten. Bortom det strikt avtalsrättsliga perspektivet spelar EU-rätten dessutom en central roll när avtal ska upprättas. I och med EU-rättens bredd kommer många gånger stora delar av ett avtal att påverkas av EU-regler. En del av dessa regler omnämns i detta dokument, avseende exempelvis arbetsrättsliga, immaterialrättsliga och konkurrensrättsliga aspekter.

För ingångna avtal som omfattas av engelsk rätt kommer det i och med Storbritanniens utträde ur EU att uppstå frågor gällande vilken roll EU-rättsliga aspekter i dessa avtal får efter Brexit. För avtal som ingås framöver, inklusive under perioden fram till det brittiska utträdet, och som omfattas av engelsk rätt måste särskild hänsyn tas till hur parterna vill hantera frågor där EU-rättsliga aspekter får betydelse. Det är långt ifrån självklart hur de delar som idag regleras av EU-rätten ska bedömas framöver.

I och med Brexit uppstår även frågor gällande lagval. Ett val av vilket lands rätt som ska omfatta ett avtal måste göras för att regleringen av avtalet ska kunna hanteras. Detta lagval omfattas idag av EU-rätten genom Rom I-förordningen (förordning 593/2008). Rom I reglerar inte bara omständigheter då parterna faktiskt gjort ett aktivt val av vilket lands rätt som ska omfatta avtalet, utan även förhållanden då det råder oklarhet angående vilket lands lag som ska tillämpas. Ett exempel på när det kan råda oklarhet och en tvist om lagval kan uppstå är ett köpeavtal som slutits i Storbritannien av en svensk och en fransk medborgare där parterna inte reglerat vilket lands lag som avtalet ska omfattas av. I en sådan situation är det möjligt att både den franska och den svenske medborgaren vill att lagen i deras hemviststat ska tillämpas för att avgöra utgången i tvisten eftersom skillnader mellan ländernas lagstiftning kan bli avgörande för hur tvisten avgörs i domstol. Rom I föreskriver olika regler beroende på vilket typ av avtal det är fråga om. När det är fråga om avtal om köp av varor ska exempelvis lagen i det land där säljaren har sin vanliga vistelseort tillämpas. Vid tvister om ägande-

rätt till fast egendom ska i sin tur lagen i det land egendomen är belägen i tillämpas. Vissa av de lagvalsbestämmelser som Rom I innehåller är tvingande och kan inte avtalas bort.

Rom I gör ingen skillnad på EU-medlemsstater och länder utanför EU så till vida att lagstiftningen i såväl ett land inom som utanför EU kan bli tillämpligt på ett avtal enligt förordningen. Således kan engelsk lagstiftning komma att bli gällande även efter Storbritanniens utträde vid en lagvalstolkning i enlighet med Rom I. Dessutom kan liknande regler som Rom I föreskriver fortsätta att användas i Storbritannien även efter Brexit, antingen genom att så regleras i ett avtal mellan EU och Storbritannien eller att Rom I börjar gälla i Storbritannien som engelsk rätt. Det innebär dock inte att det inte kan uppstå svårigheter gällande vilket lands lagar som ska tillämpas på ett kontrakt. Problem kan exempelvis uppstå avseende den rättspraxis som EU-domstolen byggt upp avseende Rom I. Domstolens dom i mål C-64/12 (*Anton Schlecker mot Melitta Josefa Boedeker*) där det bestämdes var en arbetstagare inom transportsektorn ska anses ha utfört sitt arbete när denne arbetat i flera medlemsstater är ett exempel på denna rättspraxis. Hur EU-domstolens tolkning av Rom I ska kunna förlitas i Storbritannien efter Brexit är oklart.

6 Datahantering

Överföringen av data mellan medlemsstaterna hanteras genom ett gemensamt regelverk som syftar till främja den inre marknaden och EU-rätten har därmed ett stort inflytande på dataskyddsregleringen i EU:s medlemsstater. Brexit riskerar påverka möjligheterna till fritt flöde av data till och från Storbritannien vilket i sin tur kan få långtgående konsekvenser för företag.

Den centrala lagstiftningen på området har sedan 1995 varit Dataskyddsdirektivet (95/46/EG) som reglerar den elektroniska behandlingen av personuppgifter och det fria flödet av sådana uppgifter (i Sverige har dataskyddsdirektivet resulterat i Personuppgiftslagen ("PUL")). I takt med teknologins utveckling och dess betydelse för handeln har dock behovet av en ny uppdaterad reglering uppstått och Dataskyddsdirektivet kommer att ersättas av den nya dataförordningen 2016/679 (General Data Protection Regulation; "GDPR") i maj 2018. De krav på personuppgiftshantering som GDPR ställer har stor påverkan på företag både inom och utom EU. En av de större förändringarna som GDPR innebär är den utökade tillämpningen av regelverket på förhållanden utanför EU. Till skillnad mot Dataskyddsdirektivet är GDPR inte endast tillämplig på personuppgiftsansvariga (vilket kan utgöras av ett företag) och personuppgiftsbiträden (som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning) inom EU, utan kan även bli tillämpligt när behandling av personuppgifter sker utanför EU, exempelvis då ett företag etablerat utanför EU utbjuder varor eller tjänster till personer inom EU.

Utöver de nu nämnda reglerna är det utifrån ett Brexit-perspektiv också viktigt att notera att GDPR stadgar att da-

taöverföring av personuppgifter endast får överföras till, och behandlas i, ett tredje land under vissa förutsättningar. Det krävs att det land som personuppgifterna överförs till har en adekvat skyddsnivå, alternativt kan ett företaget under vissa (begränsade) förutsättningar föra över data innehållande personuppgifter till företag utanför EU om vissa lämpliga skyddsåtgärder vidtagits. Huruvida landet i fråga har en adekvat skyddsnivå avgörs av Kommissionen baserat på utformningen av bl.a. den nationella rätten, respekten för mänskliga rättigheter i landet dit personuppgifterna överförs till och huruvida det finns oberoende tillsynsmyndigheter i landet i fråga. Den höga standarden på vad som krävs för beslut om adekvat skyddsnivå illustreras av EU-domstolens dom i *Schrems* (mål C-362/14). I domen ogiltigförklarade EU-domstolen det tidigare samarbetsavtalet mellan USA och EU, det så kallade Safe Harbour-avtalet, eftersom det inte ansågs utgöra ett adekvat skydd för personuppgifter som förs från EU till USA. En ny överenskommelse mellan EU och USA har istället framförhandlats ("Privacy Shield") som innebär ett starkare skydd för individuella personuppgifter och som således möjliggör överföring av personuppgifter till USA.

För det individuella skyddet av personuppgifter vid elektronisk överföring finns det andra viktiga förändringar som träder i kraft i och med GDPR som är värda att notera. Exempelvis möjliggör GDPR att en administrativ sanktionsavgift

på upp till 20 miljoner euro eller fyra procent av ett företags globala omsättning under vissa förutsättningar om inte reglerna i förordningen följs. Det kan således bli dyrt att inte observera de regler som gäller i förhållande till överföring av personuppgifter till ett land utanför EU.

Dataskyddsdirektivet är implementerat i engelsk rätt och GDPR kommer att hinna träda i kraft innan Storbritannien lämnar EU och det är troligt att Storbritannien kommer att fortsätta att tillämpa dessa regler också direkt efter Brexit. Någon omedelbar förändring gällande de materiella reglerna kommer därför förmodligen inte att inträffa och regelverken i EU respektive Storbritannien bör därför på kort sikt inte skilja sig åt i större avseende. Däremot kan förändringar ske i ett längre perspektiv och företag bör vara uppmärksamma på utvecklingen. För företag i Sverige är det också viktigt att försäkra sig om att de krav på adekvat skydd som EU-rätten ställer vid förmedling av elektronisk information innehållande personuppgifter till Storbritannien efter Brexit är uppfyllda. Det kan tyckas självklart att skyddsnivån i Storbritannien ska bedömas som adekvat, men den administrativa processen gällande en sådan bedömning kan dröja och ett företag bör istället tillse att företaget som personuppgifterna förs över till har vidtagit lämpliga skyddsåtgärder.

7 Finansiella tjänster och försäkring

EU:s reglering av finansiella tjänster är omfattande och den roll som EU-myndigheter spelar på området, där ett antal olika organ hanterar och övervakar efterlevnaden av reglerna tillsammans med nationella myndigheter, är betydande. Samtidigt är London ett av världens ledande finansiella centrum och staden utgör en hamn för företag som vill sälja finansiella tjänster inom EU. Dessutom är the European Banking Authority ("EBA") för närvarande lokaliserad i London. Som utgångspunkt betyder detta att Brexit kan komma att medföra omfattande konsekvenser på området.

Vad gäller tjänster inom både finans- och försäkringssektorn krävs som huvudregel tillstånd för att bedriva olika former av verksamhet inom i EU. Tillstånden utgår från principen om ömsesidigt erkännande som utvecklats inom EU-rätten, vilket på områdena för finansiella tjänster och försäkringstjänster får följden att tillstånd i en medlemsstat i många fall innebär att ett företag anses uppfylla de krav som ställs i övriga medlemsstater och därför får bedriva verksamhet i dessa utan att behöva genomgå en full tillståndsprövning (så kallad "passportering"). Reglerna för passportering kan dock skilja sig åt i sin utformning mellan olika typer av tjänster, dessutom saknar vissa tjänster helt regler om passportering och andra tjänster omfattas endast delvis av passporteringsreglerna.

Vad gäller länder utanför EU finns det i flera fall av den EU-rättsliga lagstiftningen regler som underlättar tillhandahållandet av finansiella tjänster från dessa länder. Enligt regler om likvärdighet finns möjlighet att tillhandahålla finansiella tjänster från ett land utanför EU utan att behöva genomgå en tillståndsprövning i en medlemsstat, förutsatt att hemstaten anses ha ett likvärdigt regulatoriskt regelverk beträffande finansiella företag som det som återfinns i EU. Men regler om likvärdighet omfattar inte alla former av finansiell verksamhet och företag som är etablerade utanför EU kan vara tvungna att genomgå omfattande tillståndsprocesser eller etablera sig inom EU för att få fortsätta bedriva verksamhet. Även om en likvärdighetsbedömning är möjlig sker en sådan inte heller per automatik och det kan krävas tid och administrativt arbete för att ett beslut ska tas. Det finns heller inget sätt för ett land utanför EU att tvinga fram en likvärdighetsbedömning och en gjord bedömning kan dessutom återkallas. Nedan ges tre exempel på viktig EU-rättslig reglering av finansiella tjänster som inte innefattar regler om likvärdighet.

- Stora delar av bankers verksamhet regleras av direktiv 2013/36/EU ("CRD IV"), inklusive mottagande av insättningar av återbetalningspliktiga medel, utlåning, finansiell leasing och betaltjänster. CRD IV medger inte någon möjlighet till likvärdighetsbedömning som exempelvis skulle kunna ge en bank utanför EU tillgång till EU:s marknad.
- Även fondbranschen har luckor där regler om likvärdig-

het saknas. Ett viktigt instrument är direktiv 2014/91/EU ("UCITS V") som syftar till att hantera fondföretag som riktar sig till allmänheten. I direktivet regleras exempelvis förvaringsinstitutens uppgifter och ansvar och skadeståndsregler som ska tillämpas om institutet förlorar instrument eller orsakar annan skada. Inte heller detta direktiv omfattas av någon möjlighet till likvärdighetsbehandling så som beskrivits ovan.

- Direktiv 2015/2366, även kallat det andra betaltjänstdirektivet ("PSD II"), syftar huvudsakligen till att bidra till att utveckla en EU-omfattande marknad för elektroniska betalningar och till att skapa bättre förutsättningar för säkra och effektiva betalningar. Inte heller detta direktiv innefattar regler avseende likvärdighetsbehandling.

Avseende försäkringsbranschen regleras denna framför allt av Solvens II-direktivet (2009/138/EG) vilket i stort inte möjliggör en likvärdighetsbedömning. Det är endast återförsäkring (eng. reinsurance) som omfattas av direktivets likvärdighetsregler, vilket innebär att stora delar av verksamheten för de försäkringsbolag som inte endast tillhandahåller återförsäkringstjänster inte kan bedrivas utan nya tillstånd inom EU.

I ljuset av den omfattning som EU-rätten har avseende finans- och försäkringstjänster kan Brexit komma att medföra en rad förändringar för olika typer av tjänster och diverse frågor kan komma att uppstå direkt i samband med Storbritanniens utträde ur EU. Passporteringsreglerna som idag i hög utsträckning möjliggör för svenska företag i London att förmedla dessa tjänster till övriga EU och att företag i Sverige kan förmedla samma sorts tjänster till Storbritannien kan mycket väl komma att påverkas av Brexit. Även om likvärdighetsreglering avseende företag etablerade utanför EU framöver kan komma att avhjälpa vissa av de problem som kan uppstå är det viktigt att inse att dessa regler inte utgör något fullvärdigt alternativ till passporteringsreglerna. Dels omfattas stora delar av de finansiella tjänster och försäkringstjänster som regleras på EU-nivå inte alls av likvärdighetsregleringen, dels kan det ta tid för Storbritannien att få ett beslut från EU att deras reglering är likvärdig med den som gäller i EU (där en sådan bedömning är möjlig). I sammanhanget bör det också uppmärksammas att förmedlandet av finansiella tjänster till en och samma klient ofta involverar en omfattande operation där olika regelverk samverkar. En operation kan således innefatta EU-rättslig reglering där en likvärdighetsbedömning är möjlig, men också sådan reglering som inte möjliggör en sådan likvärdighetsbedömning. Brexit kan således komma att innebära att företag som förmedlar finansiella tjänster och som är etablerade i Storbritannien måste etablera sig inom EU för att kunna fortsätta sin verksamhet i nuvarande utsträckning. Samtidigt kan exempelvis liknande företag i Sverige behöva etablera sig i Storbritannien för att där kunna fortsätta sin verksamhet efter Storbritanniens utträde.

Sammanfattningsvis kan följaktligen Brexit komma att medföra att det blir svårare för finans- och försäkringsföretag att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster mellan Sverige och Storbritannien och att frekvensen av detta utbyte minskar. Kostnader för företag etablerade i Sverige kan exempelvis uppstå om tillstånd måste sökas och nya regler tas hänsyn till i Storbritannien.

8 Företagsöverlåtelser

Utöver att företagsöverlåtelser ("M&A") kan påverkas av den osäkerhet som Storbritanniens utträde innebär kan också EU-rätten i sig inverka på företagsöverlåtelser och bedömningen av huruvida dessa kan genomföras. EU-lagstiftning gällande arbetstagare, immateriella rättigheter och offentlig upphandling kan givetvis inverka på huruvida en viss överlåtelse är lämplig eller ej, men EU-rätten berör också överlåtelseprocessen i vissa aspekter i mer direkt bemärkelse. Exempelvis är direktivet om arbetstagskydd vid verksamhetsöverlåtelser som tagits upp ovan och konkurrensreglerna som diskuteras nedan aktuella i detta avseende.

Ett annat exempel på EU-lagstiftning som kan få en direkt påverkan på en företagsöverlåtelse och som aktualiseras av Brexit är direktivet om gränsöverskridande fusioner (2005/56/EG) som syftar till att underlätta fusioner mellan bolag från olika medlemsstater. En fusion kan bestå i att (a) ett eller flera bolag upplöses och överför sina tillgångar och skulder till det övertagande bolaget, (b) två eller flera företag upplöses och överför sina tillgångar och skulder till ett bolag som de bildar, eller (c) ett dotterbolag upplöses och dess tillgångar och skulder övertas av moderbolaget. De krav som direktivet ställer innebär exempelvis att ett svenskt aktiebolag får delta i en fusion med en motsvarande juridisk person förutsatt att detta har sin hemvist i en annan stat inom EU. Ett svenskt aktiebolag får på så sätt idag delta i en fusion med exempelvis den brittiska motsvarigheten till ett aktiebolag, dvs. ett private limited company. Lagstiftningen tillåter således inte fusioner mellan svenska aktiebolag och företag utanför EU, vilket skulle kunna innebära att en fusion med ett företag i Storbritannien skulle kunna försvåras framöver.

Utöver EU-regler så som direktivet om gränsöverskridande fusioner förväntas dock inte lagstiftning som direkt reglerar företagsöverlåtelser att förändras omedelbart på grund av Storbritanniens utträde ur EU. Privat M&A regleras till stor del av nationell engelsk rätt och publik M&A påverkas endast till viss del direkt av EU-rätten. Utifrån ett längre perspektiv kan dock dessa regelverk komma att växa ifrån varandra och tolkningsproblem kan uppstå genom att domstolspraxis i EU respektive Storbritannien på området riskerar att avvika från varandra.

9 Handel (export/import)

Den inre marknaden som karaktäriseras av fri rörlighet av bl.a. varor utgör EU-samarbetets grundpelare. Regleringen för export och import av varor mellan EU-länderna är därför omfattande och förbuden mot tullar och andra handelshinder är mycket långtgående. Storbritanniens beslut att lämna EU kan därför innebära betydande förändringar i handeln mellan Storbritannien och övriga EU.

Att den EU-rättsliga regleringen på handelsområdet, till vilken också den tullunion som EU utgör ska räknas, har stor påverkan på handeln mellan medlemsstaterna illustreras väl av EU-domstolens dom i målet *Dassonville* (8/74). Här beslöt domstolen att all lagstiftning i medlemsstater som direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, kan hindra handel mellan medlemsstaterna strider mot den fria rörligheten. Målet i fråga rörde belgisk lagstiftning som krävde att importerad whisky försågs med ursprungsbeteckning samtidigt som en fransk exportör som avsåg att sälja whisky i Belgien inte hade möjlighet att erhålla ursprungsbeteckningar från myndigheter i Frankrike. Den belgiska lagen utgjorde därför en kvantitativ restriktion med motsvarande effekt som en tull och lagen förklarades därmed stå i strid med EU-fördragen. Förbudet mot kvantitativa restriktioner kan även gälla hinder som inte orsakats direkt av medlemsstaterna själva, utan genererats av privata aktörer inom landet. I *Kommissionen mot Frankrike* (C-265/95) ansågs franska bönders kontinuerliga sabotage av spansk jordgubbsimport utgöra ett handelshinder som den franska staten kunde hållas ansvarig för.

En annan aspekt värd att understryka gällande tullunionen som EU utgör och som har stor effekt på handel är den gemensamma tulltaxa i EU-medlemsstaterna som gäller gentemot ett land utanför EU. Förordning 2016/670 är ett exempel på hur import utifrån EU regleras. Alla järn- och stålprodukter som räknas upp i en bilaga till förordningen omfattas av en rad regulatoriska hinder om importens nettovikt överstiger 2 500 kg. Ett företag som vill importera dessa produkter från ett land utanför EU måste först erhålla ett så kallat övervakningsdokument från behörig nationell myndighet och att erhålla ett sådant kan ta 8 dagar enligt förordningen. Importörens ansökan måste bland annat innehålla personuppgifter, varubeskrivningar samt angivande av kvantitet. Ett eventuellt tillstånd gäller i fyra månader. Om kvantiteten eller priset differentierar från vad som angivits i ansökan med mer än 5 % kan importen hindras.

Sammanfattningsvis kan sägas att EU-rätten har en stor påverkan på handeln mellan medlemsstaterna och mellan medlemstater och länder utanför EU. Att Storbritannien kan komma att stå utanför den gemensamma marknaden och EU:s tullunion riskerar att innebära en rad förändringar för svenska företag. Brexit kan således medföra att omfattande handelshinder införs som kan orsaka förseningar och administrativa kostnader för företag i Sverige med export/import till/från Storbritannien. Även om ett eventuellt framtida

handelsavtal mellan EU och Storbritannien kan undanröja många av de hinder som kan uppstå genom Brexit är det ändå troligt att handeln mellan parterna inte blir lika friktionsfri som EU-medlemskapet möjliggjort. Restriktionerna kan handla om tullar, reglering om ursprungsregler och annan administration som kan behövas när exempelvis ett övervakningsdokument eller importtillstånd behövs.

10 Immateriella rättigheter

Den immaterialrättsliga lagstiftningsverksamheten på EU-nivå är omfattande och består av en rad direktiv och förordningar. Hur EU-rätten påverkar immateriella rättigheter beror på vilken typ av rättighet det är fråga om och därmed kan också Storbritanniens utträde ur EU påverka det immaterialrättsliga området på olika sätt.

Varumärken och formgivning kan erhålla rättsligt skydd på nationell nivå likaväl som över hela EU beroende på var och hur varumärket eller formgivningen registreras. Gemensamt för bägge är dock att den EU-rättsliga lagstiftningen är avgörande. Det nationella skyddet regleras genom direktiv 2008/95/EG samt det nya direktivet 2015/2436/EU som snart kommer att helt ersätta det äldre direktivet. Denna lagstiftning innehåller regler om vad som utgör ett varumärke respektive en formgivning, registreringshinder och grunder för upphävande. Direktiven syftar till att harmonisera medlemsstaternas nationella regleringar och är ämnade att underlätta förvärv och skydd av varumärken och formgivning inom EU. Avseende varumärken ska det i sammanhanget även noteras att det nya direktivet som nämnts ovan har trätt i kraft men att medlemstaterna har ända fram till den 14 januari 2019 på sig att fullt ut implementera innehållet. Det innebär att direktivet i sin helhet ska vara implementerat i medlemsstaterna strax innan det att Storbritannien avser att lämna EU.

Beträffande skyddet för varumärken och formgivning på EU-nivå regleras detta i förordning 207/2009/EG respektive 6/2002/EG. Dessa förordningar tillhandahåller en ordning för varumärken och formgivning som innebär att företag genom ett enda förfarande kan registrera ett EU-varumärke eller en gemenskapsformgivning som åtnjuter samma rättsverkan inom hela EU. En ansökan lämnas in till the European Union Intellectual Property Office ("EUIPO") som granskar varumärket eller formgivningen och om det inte finns något hinder kan varumärket eller formgivningen registreras och offentliggöras vilket innebär att det därefter får effekt inom hela EU, dvs. det utgör då ett EU-varumärke eller en gemenskapsformgivning.

Till skillnad från varumärken och formgivning utgör en stor del av *patentskyddet* i dagsläget inte av EU-rättslig lagstiftning. Patentskyddet hanteras istället av nationella patent och genom en europeisk patentkonvention (the European Patent Convention ("EPC")) för så kallade europeiska patent. EPC är en internationell konvention som ligger utanför EU:s ramverk och som har skrivits på av EU:s 28 medlemsstater

och därutöver av tio icke EU-medlemsstater. En ansökan om ett europeiskt patent handläggs och beviljas av the European Patent Office ("EPO") för de EPC-stater som sökanden har begärt. Efter att EPO har beviljat patentet ska det valideras i de EPC-stater som ansökan omfattade vilket resulterar i att det sedan beviljas nationella patent som därefter regleras av varje medlemsstats nationella patentregler. Det pågår för närvarande arbete med att ersätta EPC med ett nytt enhetligt patentsystem i vilket de flesta av EU:s medlemsstater ska ingå i. Detta nya patentsystem utgörs av ett paket där en EU-förordning (1257/2012/EU) ska medföra ett enhetligt patentskydd inom de deltagande medlemsstaterna, dvs. ett patent med verkan inom alla deltagande stater. Patentskyddet ska kunna beviljas av EPO på patenthavarens begäran. Paketet innehåller även ett mellanstatligt avtal mellan de deltagande medlemsstaterna vilket ska medföra att det fördjupade samarbetet underställs en särskild domstol (Unified Patent Court) som i sin tur underställs EU-domstolen. När det nya patentsystemet kommer att träda kraft är i dagsläget osäkert, exempelvis krävs i nuläget Storbritanniens ratificering som EU-medlem för att så ska kunna ske. Om Storbritannien inte ratificerat innan sitt utträde ur EU är det troligt att patentsystemet ändå kommer att sättas igång. Frågan är emellertid om övriga medlemsstater kommer att börja tillämpa det nya patentsystemet utan Storbritannien eller om Storbritannien på något sätt ändå kan tillåtas vara del av systemet.

Det *upphovsrättsliga skyddet* hanteras på nationell nivå, men är samtidigt starkt beroende av EU-rätten och regleras av ett flertal olika områdesspecifika direktiv. Centralt bland dessa direktiv är infocodirektivet (2001/29/EG) som syftar till att etablera ett mer harmoniserat regelverk som är ämnat att spegla den tekniska utvecklingen i samhället. Exempelvis stadgas det i detta direktiv att upphovsmän ska ges ensamrätt till att tillåta eller förbjuda överföringar till allmänheten, dvs. bestämma om och hur ett verk såsom exempelvis en musikvideo ska läggas ut på en webbplats på internet.

Brexit medför att skydd gällande immaterialrättsliga rättigheter som gäller på EU-nivå riskerar att förlora sin verkan i Storbritannien och att andra förfaranderegler ändras. Även om Storbritannien antar nationell lagstiftning som speglar den EU-rättsliga lagstiftningen i stort kan tolkningsproblem uppstå om inte Storbritannien underkastar sig EU-domstolens jurisdiktion. Utan ett gemensamt system kan de olika immaterialrättsliga regleringarna i EU respektive Storbritannien på sikt också växa ifrån varandra. Med anledning av Brexit bör svenska företag som verkar i eller på annat sätt är exponerade gentemot Storbritannien därför vara uppmärksamma på att förändringar kan ske inte bara vad gäller det territoriella skyddsomfånget av den aktuella rättigheten, utan också att ansökningsförfarande, registreringshinder och grunder för upphävande kan ändras. Det är troligt att Storbritannien kommer att lagstifta om övergångsregler i samband med utträdet men på sikt kan det leda till att ett företag framöver behöver

registrera rättigheter både i EU och i Storbritannien för att erhålla ett adekvat skydd. Även om dagens patentskydd i stor utsträckning hanteras utanför EU på både nationell och europeisk nivå kan även patentregleringen framöver komma att påverkas av Brexit. Utvecklingen av det enhetliga patentsystemet som nämnts ovan är långt framme och stora förändringar kan därmed komma att ske på området. Storbritanniens roll i det enhetliga patentsystemet är dock osäkert i och med Brexit. Det finns en risk att paketet måste omförhandlas för att kunna tillåta ett land utanför EU att vara med och Storbritannien kommer behöva ta ställning till om landet vill vara med i ett övervakningssystem som ytterst underställs EU-domstolen. Om Storbritannien inte kommer att delta finns det risk att patentsystemet inte kommer att ha den attraktionskraft som medlemsstaterna hoppats på.

11 Konkurrensrätt

Det EU-rättsliga konkurrensregelverket är omfattande och syftar till att upprätthålla den interna marknaden genom att skapa ett enhetligt regelverk och en gemensam tillsynsprocess för medlemsstaterna. Storbritanniens utträde ur EU kan komma att påverka båda de materiella konkurrensreglerna samt tillsynsprocessen avseende exempelvis företagstransaktioner. Det EU-rättsliga regelverk som kan komma att påverkas av Brexit exemplifieras nedan.

1. De materiella konkurrensreglerna tar sin utgångspunkt i artikel 101 och 102 FEUF, där artikel 101 FEUF tar sikte på konkurrensbegränsande avtal och där artikel 102 FEUF är ämnad att hantera missbruk av ett företags dominerande ställning på marknaden. Utöver dessa regler som återfinns i fördragen finns det omfattande lagstiftning att ta hänsyn till. En viktig reglering i det hänseendet är förordning 1/2003 i vilken regler om hur artikel 101 och 102 FEUF ska tillämpas återfinns. Exempelvis återfinns regler om hur Kommissionen får genomföra inspektioner hos företag i syfte att utreda konkurrensbegränsningar och hur böter kan utfärdas om ett företag bryter mot konkurrensreglerna. Även de närmare bestämmelserna om samarbetet mellan Kommissionen och medlemsstaternas tillsynsmyndigheter (i Sverige Konkurrensverket) återfinns i förordning 1/2003. Detta samarbete är en mycket viktig del av tillämpningen av konkurrensrätten och en aspekt av detta samarbete är att nationella myndigheter fräntas behörigheten att utreda överträdelser av artikel 101-102 i FEUF om Kommissionen inleder ett sådant överträdelseförfarande. Det är värt att i detta sammanhang också understryka att nationella myndigheter aldrig kan ta ett beslut som strider mot något beslut taget av Kommissionen.
2. Gällande förvärvsprövningar är förordning 139/2004 om kontroll av företagskoncentration en central lagstiftning att beakta. Genom denna förordning klargörs det hur kontrollen av en sammanslagning av företag ska ske och om denna kontroll ska göras på nationell nivå eller EU-nivå. Om om-

sättningen hos de företag som ingår i en tänkt sammanslagning har en sammanlagd omsättning som överstiger vissa tröskelvärden har koncentrationen så kallad gemenskapsdimension och måste då anmälas till Kommissionen för utredning. För sammanslagningar där omsättningen hamnar under dessa tröskelvärden (men över vissa nedre gränser) måste istället anmälan ske till de nationella tillsynsmyndigheterna.

3. Ytterligare en lagstiftning värd att understryka är direktiv 2014/104/EU som stadgar regler om skadestånd för både direkt och indirekt skada som någon lidit till följd av ett företags, eller en företagssammanslutnings, överträdelse av artikel 101 eller 102 FEUF. En viktig aspekt av direktivet är att det möjliggör så kallade "follow-on actions" där ett företag kan förlita sig på ett beslut taget av en nationell konkurrensmyndighet om konkurrensbegränsande åtgärder för att kräva kompensation från det företag som begått överträdelsen. Denna möjlighet underlättar avsevärt för företag att utnyttja konkurrensreglerna gentemot en konkurrent.

Storbritanniens nationella konkurrensrätt är i stort en spegelbild av EU:s konkurrensrätt och Brexit kommer förmodligen inte leda till några avsevärda materiella förändringar i detta avseende omedelbart. Däremot kan det uppstå avvikelser på längre sikt, särskilt då tolkningen av konkurrensreglerna inte behöver bli densamma i EU och Storbritannien ut i det fall att landet inte längre är underkastad EU-domstolens jurisdiktion. Den största omedelbara förändring som Brexit riskerar att föra med sig inom konkurrensrätten gäller olika administrativa förfaranden och den konkurrensrättsliga tillsynsprocessen. Det samarbete som idag råder inom EU, som varit framgångsrikt och underlättat konkurrensförfaranden, riskerar således att inte omfatta Storbritannien framöver. Det finns därmed en risk för att Brexit för med sig att förvärvsprövningar och överträdelseärenden blir granskade av både Kommissionen och tillsynsmyndigheten i Storbritannien (Competition and Markets Authority; "CMA") med olika beslut som resultat av utredningen. Detta kan skapa en rad problem för företag. Exempelvis kommer parallella förvärvsprövningar som når upp till både EU:s och Storbritanniens tröskelvärden att behöva anmälas till både Kommissionen och CMA för utredning. Sådana parallella förfaranden förväntas förlänga förvärvsprocesser och orsaka mer administrativt arbete. I sällsynta fall kan parallella prövningar leda till att den ena myndigheten ger sitt godkännande samtidigt som den andra myndigheten säger nej, alternativt att ett godkännande ges under skilda villkor. Parallella förfaranden kan även bli aktuellt vid påstådda överträdelser av konkurrensreglerna, som vid karteller och dominansmissbruk, med risk för böter både i Storbritannien och i EU för samma överträdelse.

12 Life sciences

Utvecklingen av läkemedel omfattas i stor utsträckning av EU-rättslig lagstiftning. En viktig aspekt i detta avseende är regleringen av det godkännande som krävs för att ett läkemedel ska få säljas. Ett sådant godkännande kan ges på nationell nivå, genom olika processer, eller genom en centraliserad procedur vid European Medicines Agency ("EMA"). Bägge dessa förfaranden regleras av EU-rätten. Direktiv 2001/83/EG reglerar hur en ansvarig myndighet i respektive medlemsland kan lämna godkännande som gäller på nationell nivå och i förordning 726/2004 stadgas regler om hur ett läkemedel kan godkännas för försäljning inom hela EU genom ett och samma centraliserade förfarande. Enligt förordningen måste en läkemedelsinnehavare skicka in en ansökan till EMA som utför en vetenskaplig undersökning av ansökan och ger en rekommendation till Kommissionen huruvida läkemedlet kan sättas ut på marknaden. Det är sedan Kommissionen som ger det marknadsgodkännande som gäller inom hela EU. För att godkännande till försäljning ska kunna ges kräver både direktivet och förordningen att företaget i fråga är etablerat inom den aktuella medlemsstaten alternativt inom EU, beroende på om godkännande söks på nationell eller EU-nivå. Enligt uppgift minskar ansökningar i den nationella proceduren successivt.

Direktiv 2001/83/EG och förordning 726/2004 reglerar

även farmakovigilans (säkerhetsövervakning av läkemedel), dvs. de aktiviteter som relaterar till att upptäcka, utvärdera, förstå och förhindra biverkningar av läkemedel. Genom direktivet har systemen för säkerhetsövervakning bland medlemsstaterna av läkemedel harmoniserats för att överensstämma med varandra. I direktivet anges exempelvis att innehavaren av ett marknadsgodkännande inom EU är skyldig att föra detaljerade register över misstänkta biverkningar. Förordningen säkerställer övervakningen av läkemedel som getts ett EU-brett godkännande och stadgar exempelvis att innehavaren av ett läkemedel som har blivit godkänt för försäljning inom EU ska registrera vissa misstänkta allvarliga biverkningar och rapportera dessa till EMA samt till den myndighet i den medlemsstat där biverkningen skedde.

Regler på EU-nivå gällande kliniska studier återfinns i direktiv 2001/20/EG vars syfte är att harmonisera och förenkla administrativa bestämmelser kring dessa förfaranden. Direktivet stadgar bland annat att en etikkommitté ska tillsättas som måste avge ett positivt yttrande innan en klinisk studie kan påbörjas och det anger även vilka aspekter som kommittén ska beakta för att kunna ge ett godkännande. I sammanhanget ska noteras att direktivet i fråga framöver kommer att ersättas av förordning 536/2014 som syftar till att förenkla de administrativa bestämmelserna ytterligare. Ett gemensamt EU-förfarande ska införas där en enda ansökan om

en klinisk studie ska kunna omfatta flera medlemsstater så att flera separata nationella ansökningar inte ska behöva göras.

Som framgår av de exempel avseende läkemedelsutveckling som nu omnämnts är den EU-rättsliga regleringen central inom området. Storbritanniens utträde ur EU kan därför också komma att få omfattande konsekvenser. Företag bör exempelvis undersöka vilka möjligheter det kan komma att finnas för att behålla ett marknadsgodkännande i Storbritannien efter Brexit. Företag som framöver planerar att sätta läkemedel på marknaden inom Storbritannien och EU bör också vara uppmärksamma på att det bör planeras för att efter Brexit administrera ansökningar vid EMA och Kommissionen (eller medlemsstaternas nationella myndigheter) och också vid relevant brittiska myndighet (Medicines and Healthcare products Regulatory Agency). Vidare kan det inte heller uteslutas att framtida brittisk lagstiftning kan komma att kräva att företag måste vara etablerat i Storbritannien för att där bedriva försäljning, precis på samma sätt som den EU-rättsliga lagstiftningen ställer motsvarande krav på etablering inom EU. Vad gäller det nationella godkännandet ska det också noteras att regelverken i Storbritannien och i EU kan komma att växa ifrån varandra till följd av Brexit, med risk för skillnader i förfaranden som i sin tur kan kräva administrativa kostnader.

Även den säkerhetsövervakning av läkemedel som idag sker inom EU kommer att i förhållande till Storbritannien påverkas av Brexit, vilket i sin tur riskerar att utmynna i avvikelser i hur läkemedel övervakas i EU respektive Storbritannien. Brexit kan också medföra att regelverken i EU respektive Storbritannien på andra sätt utvecklas åt olika håll, och att det administrativa arbetet gällande kliniska studier ökar. Detta scenario är särskilt tydligt i ett längre perspektiv där exempelvis det planerade EU-förfarandet avseende kliniska studier inte nödvändigtvis kommer att omfatta Storbritannien. Företag som planerar att utföra multicenter-prövningar både i Storbritannien och EU bör således beakta att de kan komma att behöva göra en separat ansökan om klinisk prövning i Storbritannien vid sidan om en ansökan via EU-portalerna för övriga EU-länder.

13 Miljörätt

EU-rätten har stort inflytande på miljörätten i medlemsstaterna och reglerar allt från vattendrag, ren luft och buller till bevarande av vilda djur och växter. Brexit kan därmed komma att få en betydande påverkan på miljölagstiftningen i Storbritannien. Nedan exemplifieras olika typer av EU-rättslig miljölagstiftning som är aktuell i detta hänseende.

1. Förordning 1907/2006 ("REACH") behandlar registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier och syftar till att förbättra skyddet av människors hälsa och miljön från risker som kan orsakas av kemikalier. Förordningen ställer krav på hantering och identifiering av risker som är kopplade till kemiska ämnen som ett

företag hanterar i sin verksamhet och företag som exempelvis köper ämnen inom EU och tillverkar blandningar måste registrera ämnena enligt REACH för att dessa ska tillåtas på marknaden inom EU.

2. Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU) reglerar åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar som härrör från industriella verksamheter. Exempelvis ställer direktivet krav på att tillämpa bästa tillgängliga teknik och redovisa föroreningar.
3. Förordning 1272/2008 behandlar klassificerings-, märknings- och förpackningsskyldigheter av ämnen och blandningar och ställer upp krav i detta avseende för att bland annat tillverkare och importörer ska få släppa ut dessa på marknaden.

De förändringar i Storbritannien gällande EU-rättsliga miljökrav som Brexit kan medföra skulle kunna generera både problem och möjligheter för företag beroende på hur dessa förändringar kommer att te sig. Det ska dock beaktas att olika miljökrav i Storbritannien respektive EU riskerar att leda till administrativa kostnader då exempelvis anpassning i produktion, märkning och klassificering måste göras till två olika regelverk. Företag i Sverige med export till Storbritannien bör således beakta att Storbritanniens miljölagstiftning kan komma att ändras och att nya krav ställs.

14 Offentlig upphandling

Offentlig upphandling regleras på EU-nivå och regleringen syftar till att säkerställa en konkurrenskraftig och öppen upphandlingsmarknad. De direktiv som reglerar offentlig upphandling utgör därför en viktig del i att förverkliga EU:s inre marknad och ska tillämpas på upphandlingar som överstiger vissa bestämda tröskelvärden. Brexit kan komma att föra med sig stora förändringar på området med följden att exempelvis svenska företag som är aktiva i Storbritannien riskerar att missgynnas efter Storbritanniens utträde.

Den övergripande regleringen av offentlig upphandling på EU-nivå utgörs till stor del av direktiven nedan.

1. Direktiv 2014/24/EU utgör en övergripande reglering för upphandling av varor, tjänster och byggtjänster.
2. Direktiv 2014/25/EU reglerar upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.
3. Direktiv 2014/23/EU stadgar regler för så kallade koncessionsupphandlingar. Koncessioner utgörs antingen av (a) avtal där en eller flera upphandlande myndigheter anförtrot utförande av byggtjänster till en eller flera ekonomiska aktörer eller av (b) kontrakt där en eller flera upphandlande myndigheter anförtrot tillhandahållande och förvaltning av tjänster som inte avser utförande av byggtjänster till en eller flera ekonomiska aktörer där ersättningen för tjänsterna endast utgörs av rätten att utnyttja de tjänster som är föremål för kontraktet eller av dels en sådan rätt, dels betalning.

Vad de olika upphandlingsregelverken har gemensamt är att de alla tar hänsyn till vissa övergripande principer som utgör grunden i upphandlingslagstiftningen. Dessa grundläggande principer kan sammanfattas enligt följande:

1. Alla leverantörer ska behandlas lika och ges samma förutsättningar vid offentlig upphandling. Detta innebär exempelvis att alla leverantörer måste få tillgång till samma information samtidigt.
2. Den upphandlande myndigheten är skyldig att skapa öppenhet och förutsebarhet samt lämna information om upphandlingen.
3. Alla leverantörer ska behandlas lika i anbudsörfaranden, vilket innebär ett förbud mot att diskriminera leverantörer på grund av omständigheter som till exempel nationalitet. Den upphandlande myndigheten får inte ställa krav som bara inhemska företag klarar av att uppfylla.
4. Alla intyg och certifikat som har utfärdats av en medlemsstats myndigheter ska gälla i alla övriga medlemsstater.
5. Krav och villkor i upphandlingen ska stå i rimlig proportion till det som ska upphandlas. Kraven måste också vara nödvändiga för att uppnå syftet.

Den nuvarande regleringen av offentlig upphandling i Storbritannien grundar sig således på EU-rättslig lagstiftning som har implementerats i landet. Det är oklart i vilken utsträckning som de grundläggande principer som all offentlig upphandling vilar på kommer att hanteras i Storbritannien efter Brexit. Även om den brittiska regleringen omedelbart efter Storbritanniens utträde inte förväntas att förändras avsevärt kan det inte uteslutas att upphandlingslagstiftningen framöver kan komma att gynna brittiska företag till men för exempelvis svenska företag genom att införa kriterier som verkar diskriminerande gentemot utländska företag. Härutöver riskerar Brexit att leda till tolkningsproblem där brittiska myndigheter och domstol inte längre omfattas av den vägledning som Kommissionen ger eller den allomfattande tolkning som EU-domstolen förmedlar.

15 Processföring

EU-rättens betydande omfattning innebär att den också spelar en central roll i mycket av den processföring som företag idag är inblandad i. Utöver att olika områden inom EU-rätten ofta blir aktuella i tvister finns det särskild EU-lagstiftning som reglerar delar av processordningen. Av stor vikt i denna bemärkelse är Bryssel Ia-förordningen (1215/2012) som hanterar domstolars behörighet inom privaträtten samt även erkännande och verkställighet av domar. Enligt förordningen kan en nationell domstols dom både erkännas och verkställas utan något särskilt förfarande eller genom endast en verkställighetsförklaring i en annan medlemsstat. Dessutom stadgas att om inget annat föreskrivs ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas i den medlemsstaten. Enligt förordningen måste alla domstolar utom den där talan

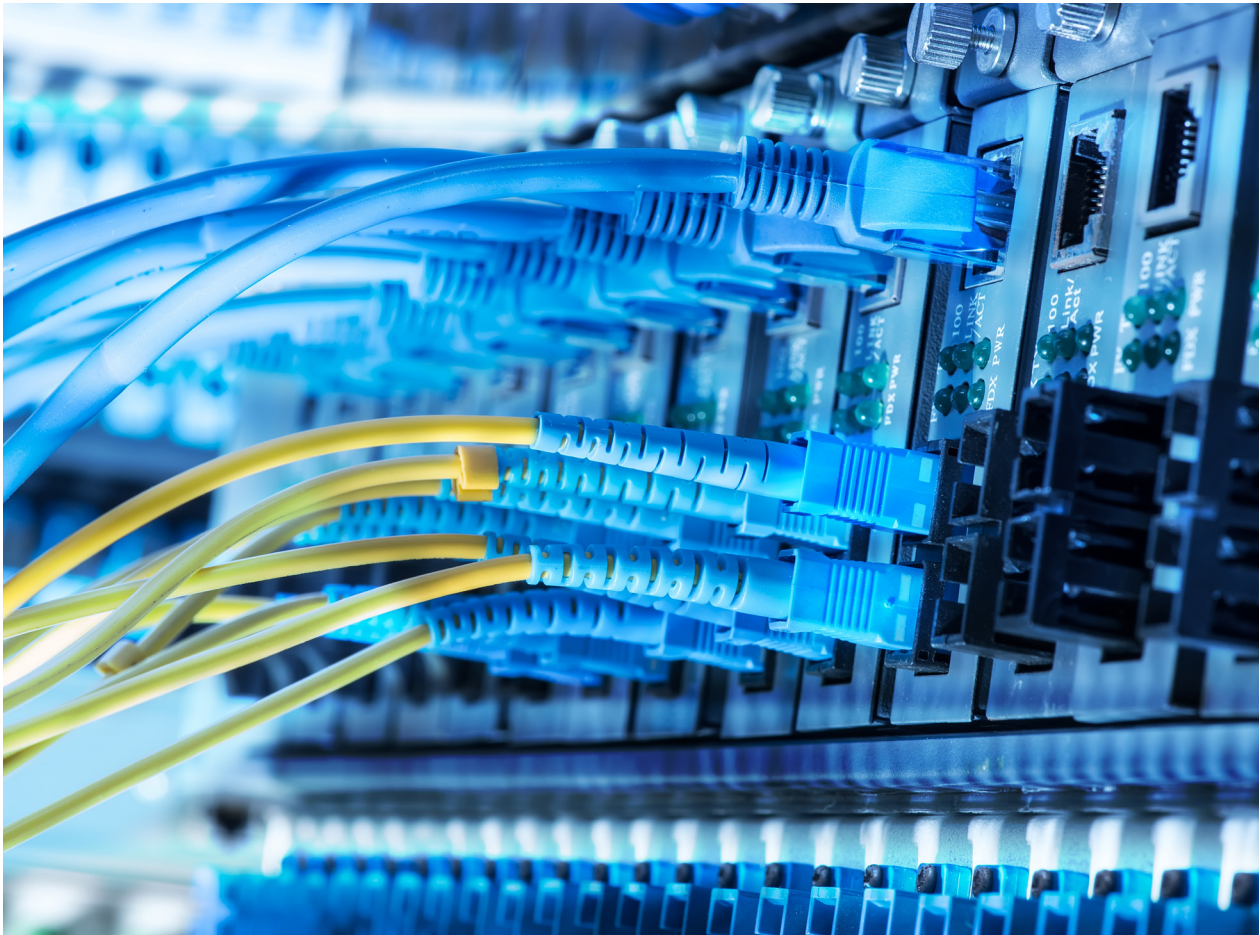
först väcktes avvisa ett mål alternativt vilandeförklara det till dess att den första domstolen har prövat frågan om sin behörighet. De regler som Bryssel Ia-förordningen stadgar anses ha medfört förutsebarhet och rättsäkerhet. Det enhetliga systemet har gjort att det har funnits en trygghet i att processa mellan parter i olika EU-länder, då parterna har varit säkra på att deras tvist prövas i en behörig domstol och att det beslut som domstolen utfärdar kommer att kunna genomdrivas inom hela EU.

Dessa regler riskerar att påverkas av Brexit då Bryssel Ia-förordningen efter Storbritanniens utträde riskerar att inte bli tillämplig i Storbritannien, även om reglerna i förordningen görs om till engelsk lag. Förordningen kräver nämligen att de medverkande staterna ömsesidigt respekterar och underkastar sig den reglering som följer av förordningen. Storbritannien kan därför inte ensidigt skriva in förordningen som nationell lag och förvänta sig att övriga länder ska godta den lösningen. Om inte Bryssel Ia-förordningen kan tillämpas medför det en risk för att parallella domstolsförfaranden inleds angående samma ärende och att det kommer att bli tidskrävande och kostsamt att verkställa en dom utfärdad i Storbritannien i förhållande till en medlemsstat och vice versa.

En möjlig lindring av de negativa följderna som Brexit kan komma att orsaka är Storbritanniens potentiella medverkan i Luganokonventionen (Konvention om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträtts område upprättad i Lugano den 16 september 1988). Luganokonventionen innehåller, precis som Bryssel Ia-förordningen, regler om domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar. Konventionen gäller för närvarande i förhållande till EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Schweiz. En tillämpning av Luganokonventionen istället för Bryssel Ia-förordningen skulle dock utgöra ett steg tillbaka i rättsutvecklingen eftersom regleringen i förordningen har utvecklats och förbättrats jämfört med vad som återfinns i Luganokonventionen. Bland annat så verkställs inte utländska domar automatiskt under den senare, vilket gör att det blir både mer tidskrävande och dyrare att verkställa domar i enlighet med detta avtal.

16 Skatterätt

Kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna på skatteområdet är komplex. Utgångspunkten är att medlemsstaterna själva bestämmer hur beskattning ska ske utan inblandning från EU. Detta innebär dock inte att EU-rätten inte spelar en betydelsefull roll inom skatteområdet och i denna bemärkelse förväntas Brexit kunna ha en betydande effekt. En viktig aspekt i detta hänseende är den betydelse som de grundläggande reglerna om fri rörlighet har inom skatteområdet och som har kommit till uttryck i EU-domstolens praxis. Målet *Marks & Spencer* (C-446/03) utgör ett bra exempel på kravet att nationell inkomstskattelagstiftning måste vara förenlig med principen om fri rörlighet. EU-domstolen beslöt

i målet att trots att inkomstskatt är inom medlemsstaternas ansvarsområde måste de senare utöva det ansvaret med respekt för EU-rätten. Omständigheterna i målet handlade om nationell skattelagstiftning i Storbritannien som inte möjliggjorde avdrag för slutliga förluster i utländska dotterbolag. Enligt EU-domstolen var denna lagstiftning att anse som ett hinder mot etableringsfriheten eftersom den avhöll företag från att etablera utländska dotterbolag.

Ett annat exempel på spänningen mellan medlemsstaternas kompetens på området för direkt beskattning och den EU-rättsliga etableringsfriheten utgörs av EU-domstolens dom i *National Grid* (mål C-371/10). Målet rörde utflyttning av ett nederländskt bolag från Nederländerna till Storbritannien där bolaget hade gjort en kursvinst på en fordran som var orealiserad. Den nederländska staten ville enligt nationell skattelagstiftning beskatta företaget vid utflyttningstidpunkten för kursvinsten. EU-domstolen konstaterade dock att beskattningen utgjorde ett hinder mot etableringsfriheten som var oproportionerlig om företaget inte tilläts uppskov med betalningen av skatten till dess att vinsten faktiskt realiserats, trots att detta kunde ske efter det att flytten till Storbritannien hade skett.

Vidare finns det en rad EU-rättsliga skatteregler som syftar till harmonisera regler inom medlemsstaterna för att undvika situationer där dubbelbeskattning, eller dubbel

icke-beskattning, annars skulle kunna förekomma. På så sätt undanröjer EU-regelverket exempelvis skattemässiga hinder vid gränsöverskridande transaktioner. Nedan exemplifieras andra delar av den EU-rättsliga lagstiftning som får betydelse inom skatteområdet.

1. Fusionsdirektivet (2009/133/EU) syftar till att skapa ur konkurrenssynpunkt neutrala skatteregler för att hindra att skillnader i skattelagstiftning i medlemsstaterna snedvrider och försvårar för fusioner och andra företagsammanslagningar. Fusionsdirektivet möjliggör uppskjutning av kapitalvinstbeskattningen vid en fusion till dess att tillgången avyttras från det förvärvande företaget till en utomstående köpare. Detta innebär att fusionen i sig inte medför någon beskattning av kapitalvinster, vilket i sin tur underlättar för företagsammanslagningar och tillgångsoverlåtelse över gränserna inom EU. Fusionsdirektivet behandlar även en rad andra varianter på företagsrekonstruktioner, exempelvis fissioner, andelsbyten och överlåtelser av verksamhetsgrenar. Principen för dessa rekonstruktioner är densamma, nämligen att undvika att beskattning sker av upparbetade kapitalvärden vid rekonstruktionstillfället.
2. Moder- dotterbolagsdirektivet (2011/96/EU) syftar till att undanta olika former av vinstutdelning emellan dotterbolag och moderbolag från källskatt och att förhindra

dubbelbeskattning av sådana inkomster på moderbolagsnivå. Huvudregeln i direktivet innebär att medlemsstaten där ett moderbolag är beläget inte ska beskatta utdelning som lämnas från ett utländskt dotterbolag. Samtidigt ska dotterbolaget som ger utdelningen inte beskattas i medlemsstaten där det är hemmahörande. Detta medför att medel kan överföras över EU-medlemsstaternas gränser inom en internationell koncern utan skattemässiga konsekvenser.

3. Ränthe- och royaltidirektivet (2003/49/EU) syftar till att undanröja internationell dubbelbeskattning av ränte- och royaltibetalningar. Beskattning ska enligt direktivet inte ske i den medlemsstat som räntan eller royaltyn betalas ifrån om betalningen görs till ett närstående bolag beläget i en annan medlemsstat. Företagen betraktas som närstående om de har ett gemensamt ägande om minst 25 %. Istället ska räntan eller royaltyn beskattas i det land där företaget som mottar betalningen är beläget. Ränthe- och royaltidirektivet underlättar exempelvis för givandet av koncerninterna lån.

Utöver de regler som hanterar direkt beskattning och som exemplifierats ovan ska det också understrykas att EU-rätten är helt avgörande för moms lagstiftningen. Mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG) skapar ett harmoniserat mervärdesskattsystem för den interna marknaden som exempelvis reglerar kraven för att en verksamhet ska vara momspliktig, förutsättningar för momsavdrag och inom vilket land en omsättning ska anses ha gjorts vid gränsöverskridande transaktioner. Direktivet stadgar även förutsättningarna för så kallade unionsinterna förvärv. Ett unionsinternt förvärv innebär att säljaren av varan inte behöver betala moms för omsättningen i den medlemsstat där denne är skatteskyldig och momsen erläggs istället av köparen. Beskattning sker således i landet där transporten avslutas.

Brexit kan få stora konsekvenser på skatteområdet då EU-fördragen och principen om fri rörlighet och även EU-rättslig skattelagstiftning på området riskerar att inte längre omfatta Storbritannien efter ett brittiskt utträde. Flytt av tillgångar mellan Storbritannien och Sverige kan komma att påverkas och företagssammanlagningar och företagsrekonstruktioner mellan exempelvis svenska och brittiska företag riskerar att bli krångligare och dyrare. Som kan utläsas av genomgången ovan finns det även andra risker som Brexit medför. Inom momsbeskattningen kan Storbritanniens utträde bli särskilt betydelsefullt då landet har möjlighet att förändra sin mervärdesskattelagstiftning efter Brexit. Eftersom EU-direktivet om mervärdesbeskattning finns implementerat i brittisk nationell lagstiftning kommer dock en sådan förändring inte kunna ske omedelbart efter det att landet lämnat EU.

17 Statsstöd

Statsstödsreglerna är upprättade för att övervaka och begränsa selektiva åtgärder från medlemsstaterna som riskerar att förvränga konkurrensen på EU:s interna marknad och utgör en viktig del av den gemensamma marknaden. Statsstöd är helt reglerat på EU-nivå med utgångspunkt i artiklarna 107-109 FEUF och dess breda omfång ska inte underskattas. Alla former av direkta och indirekta statliga åtgärder faller under statsstödsreglerna om det på något vis gynnar ett visst företag och på så sätt snedvrider konkurrensen på ett sätt som påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Detta innebär att otillåtet statligt stöd kan utgöras av allt ifrån bidrag och lån på förmånliga villkor till hyresnedsättningar och skattelättnader i någon form. Samtidigt som statsstödsbegreppet är mycket brett och således inbegriper att en rad statliga åtgärder som kan anses olagliga finns det även undantag och regler som vidare komplicerar området.

Brexit kan medföra att statsstödsreglerna upphör att gälla i Storbritannien eller förändras på så sätt att brittiska företag gynnas till nackdel för exempelvis svenska företag som agerar på den brittiska marknaden. En förändring kan också innebära att Storbritannien ger konkurrensfördelar till företag som väljer att etablera sig i eller flytta verksamhet till Storbritannien istället för ett EU-land.

18 Telekom

Det EU-rättsliga telekomregelverket är omfattande och de förändringar som kan följa med Brexit kan därmed få stor påverkan på marknaden, åtminstone i ett längre perspektiv. Den EU-rättsliga lagstiftningen exemplifieras nedan.

1. Tillträdesdirektivet (2002/19/EG) syftar till att harmonisera medlemsstaternas regler om tillträde till och samtrafik till allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationsnät. Direktivet reglerar förhållandet mellan leverantörer av nät (operatörer) och tillhandahållare av tjänster för att på så sätt öka konkurrensen till förmån för konsumenter. Direktivet ställer bland annat krav på att en operatörs faciliteter, som exempelvis master avsedda för mobilnät, enligt vissa fastställda villkor ska tillgängliggöras andra företag för deras tillhandahållande av nättjänster. Operatörerna har enligt direktivet en skyldighet att förhandla med företag angående tillgången till sådana faciliteter och avtal parterna emellan måste vara icke-diskriminerande, skäliga och förenliga med den EU-rättsliga konkurrens lagstiftningen.
2. Auktorisationsdirektivet (2002/20/EG) som syftar till att harmonisera de bestämmelser om villkor som gäller för auktorisation av nät och tjänster. I direktivet stadgas bland annat att medlemsstater får hindra företag från att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät endast om det är nödvändigt för att tillgodose intressen såsom allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa. Direktivet reglerar också vad som ska ingå i en ansökan för att erhålla

auktorisering och vilka rättigheter och vilka villkor som gäller för ett företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och som erhållit auktorisation.

3. Roamingförordningen (531/2012) är en viktig lagstiftning som reglerar priserna för användandet av allmänna mobilnät för konsumenter under resor inom hela EU. Syftet är att uppnå en inre marknad för mobilkommunikationstjänster där det till slut inte finns någon differentiering mellan nationella taxor och roamingtaxor. I förordningen fastställs regler som möjliggör separat försäljning av roamingtjänster i förhållande till nationella mobilkommunikationstjänster och det fastställs villkor för tillträde på grossistnivå till allmänna mobilnät. Huvudregeln är att mobilnätoperatörer ska bevilja alla rimliga ansökningar om roamingtjänstillträde i grossistledet.

Utöver det regelverk som idag är på plats väntas det komma betydande förändringar inom telekomområdet framöver. Det regulatoriska ramverket som utgörs av en rad direktiv från 2002 är på väg att bli ersatt, åtminstone delvis, inom ramen för det så kallade DSM-projektet (Digital Single Market). I september 2016 presenterade Kommissionen exempelvis ett förslag till ett nytt EU-direktiv (the European Electronic Communications Code; "ECC") som ska upphäva och ersätta existerande direktiv. Kommissionens ECC-förslag innehåller regler om en rad viktiga frågor så som tillgång till nätverksinfrastruktur och reglering av "over the top" ("OTT")-aktörer, det vill säga företag som tillhandahåller meddelandefunktioner och röstsamtal över internet. Förslaget innehåller bland annat att OTT-aktörer kommer att omfattas av liknande regler som de traditionella telekom-operatörerna i syfte att värna om konsumenter. Reglerna kommer bland annat att innehålla krav på kontraktsinformation till konsumenter, krav på att nödsamtal ska kunna göras samt krav på att OTT-aktörernas servrar och nätverk ska vara säkra. Generellt anses reglerna i ECC-förslaget vara konsumentvänliga och relativt betungande för företag.

Storbritanniens telekomregelverk förväntas i ett inledande skede efter Brexit inte förändras i betydande omfattning eftersom många av EU:s rättsakter på telekomområdet, framförallt direktiven från år 2002, redan är implementerade i nationell engelsk rätt. Däremot kan övervakningen och tolkningen av dessa regler komma att påverkas redan i ett relativt tidigt skede. Vissa regler, så som de som återfinns i roamingförordningen, kan påverkas direkt efter Brexit. Utöver den påverkan Brexit riskerar att medföra på existerande lagstiftning kan också betydande skillnader uppstå framöver när det nuvarande regelverket på EU-nivå ersätts. Effekterna av Storbritanniens utträde ska heller inte underskattas avseende dess roll i lagstiftningsarbetet på EU-nivå eftersom Brexit för med sig att stark röst för icke-interventionistisk telekomreglering försvinner. Storbritanniens inflytande på telekomområdet har varit betydande och resulterat i för företag mindre betungande regler jämfört med andra förslag som diskuterats.

VINGE

Advokatfirman Vinge, 111 46 Stockholm, 010 614 30 00, contact@vinge.se